

Enkelte praktiske forsvarsproblem

Bush og Gorbatsjov har lovet å fjerne taktiske atomvåpen. Men fremdeles er det fly- og ubåt-bårne strategiske atomvåpen i mengder tilbake. Et Sovjet i sammenbrudd og nyetablering, som ikke lenger har fingerne og penger med i opprørsbevegelser i Afrika og andre verdensdeler, fremstår nå ikke som noen potensiell fiende. Finland er ikke lenger bundet av en gjensidig støtteavtale med Sovjet. Men store sovjetiske avdelinger står fremdeles blant annet i Tyskland og Polen. Generaler har gitt uttrykk for at tilbaketrekning skjer når de bestemmer det. Tilbaketrekningen fra Tyskland avhenger av at hus til å ta imot dem hjemme blir bygget, for tysk regning og dels av tyske firmaer. Også i de baltiske stater, som alle har en betydelig russisk befolkning, står sovjetiske tropper.

På Balkan raser en av historiens mest uønskelige kriger. Serbia synes å oppføre seg som landet gjorde før den første verdenskrig med drømmer om et Stor-Serbia. Krigens hovedelement er hat mellom folkegrupper. Det høyt skattede EF, som vi så gjerne vil være med i, har bare vist seg som en fullstendig kraftløs diskusjonsklubb, USA brukte krefter og goodwill i Golf-krigen og holder seg unna. Heldigvis ser det ikke ut til at noen utenforstående land sender styrker dit. Det ville ha betydd storkrig.

Sovjets viktigste supermaktsmerke er styrkene. De har øket på Kola. Enda mer vil de vokse, selv om det nye Sovjet får leie baser i de baltiske stater. Østersjøflåten kan ikke greie seg med Kaliningrad og et innestengt Leningrad/St. Petersburg. Vår strategiske geografi er uforandret.

Situasjonen er så uklar som den kan få blitt, selv om vi ser helt bort fra andre verdensdeler. Hvor mye taktiske atomvåpen forsvinner ut av Kinas oppsetninger? Hvilke nye makt-konstellasjoner vil oppstå?

Men norsk presse, særlig på regjeringssiden, finner at nå kan det norske forsvaret reduseres. Må minne om et par ting. For det første er Forsvaret blitt redusert de siste årene fordi «null-vekstbudsjettet» ikke har fulgt prisstigningen. Vi har et land så tungvint langstrakt at selv den ryddige tyske okkupasjonsstyrken på nær en halv million mann, mye kystartilleri, fly på en rekke flyplasser — ifølge øverskommanderende general Falkenhorst — baserte seg på å måtte flytte avdelinger, avhengig av den strategiske situasjon. Hadde oppkupasjonen vart lenger, ville det vært jernbanen til Kirkenes. Må minne om at i visse perioder om vinteren kan føreforholdene stanse landeveistraffikk mellom Øst-

landet og Vestlandet. Norge er langt og oppdelt. Forsvaret kan ikke konsentreres bare til Østlandet og Finnmark, selv om Østlandet med kommunikasjonsentra og statsmaktene er det strategisk viktigste området, Finnmark medregnet.

Det tar år å anskaffe, vedlikeholde og plassere mobiliseringsmateriell der det skal være. Det tar år å bestemme seg for, utprøve og anskaffe materiell og nye våpen, fly, fartøyer etc. Det tar minst to år å utdanne en sersjant, tre—fire for en fenrik, minst fem for en løytnant. For ikke å nevne utdannelsen av spesialister og spesialbefal. Antall elevplasser ved Forsvarets skoler er allerede redusert. Minner om at hovedparten av befalet i våre mobiliseringsoppsetninger er reservebefal.

Hvor godt våre avdelinger blir utdannet under førstegangstjenesten avhenger i første omgang hvor godt troppsbefalet er. Er kompanisjefen rutinert nok til å utdanne sine løytnanter og sitt troppsbefal? Og en enda viktigere ting: Er det nok lavere instruksjonsbefal til stede ved avdelingene? Svar: Det er lenge siden.

Forsvaret må ha en fast ramme, også av hensyn til de som har sin arbeidsplass i Forsvaret. Forsvaret må ha et fagmiljø. I Brigaden i Nord-Norge er det et slikt (enestående viktig) miljø, med innarbeidede rutiner, med øvelses- og skytefelt og forlegninger. Ødelegg ikke Brig N. Det er ille nok at Brigaden i Sør-Norge aldri kom over startfasen før den kollapset. Vårt mobiliseringsforsvar krever et fast skjellet.

Personell, materiell, leier osv. må forvaltes i en fast ramme av det man kaller oppsettede avdelinger. Når man tukler med det, skaper man langvarige og slett ikke pengebesparende flyttinger, som ofte virker ganske meningsløse. At også det norske forsvaret har opparbeidet tradisjoner burde man ikke helt se bort fra. De er endel av tilliten til Forsvaret. Militærtjenesten kan være en god skole for ungdommen.

Vi har et mini-luftforsvar, fly og skyts/raketter. Et første angrep vil i dag komme luftveien. (Flyene når Zagreb først). Luftforsvaret burde ha første prioritet. Hæren må ha 12 måneders utdanning, spesielt fordi en soldat som ikke har opplevd fjell og skog og vinter, ikke er brukbar.

Hvor Forsvaret kan spare penger? Alle FN-venner og FN-aspiranter vil grøsse over forslaget. FN-styrken i Libanon får en meget realistisk utdanning, med minefare, skarpt i våpene og beskytning — for Midt-østen.

100823

Men dens hovedoppgave er blitt å ta vare på seg selv. Israelerne sikrer selv sin grense, og syrerne kontrollerer mesteparten av Libanon. Hvis PLO-avdelingene fikk anledning til å prøve seg i angrep sydover mot Israel, ville de snart være oppbrukt. Det er det eneste FN kan hindre.

Da det israelske storangrepet kom i 1982, kunne den norske bataljonen bare steppe tilside og registrere at stridsvogner og pansrede kjøretøyer til omtrent en divisjon passerte — selvsagt uhindret — gjennom området.

Men i FN-styrkene kan vi altså øke vårt nærvær og våre utgifter. Meningsløs popularitetsjakt. Det første man kan kutte ned på.

Anton Olstad
oberstløytnant c. phil.
tidl. FN-observatør